

2. Council on Foreign Relations. Securing Ukraine's Future: What Should the United States Do? *CFR*. January 29, 2025. URL: <https://www.cfr.org/article/securing-ukraines-future-what-should-united-states-do>
3. Economist / YouGov Poll. Donald Trump's Administration and Policies. *YouGov*. February 23–25, 2025. URL: <https://today.yougov.com/politics/articles/51692-donald-trump-administration-policies-government-cuts-attitudes-other-countries-february-23-25-2025-economist-yougov-poll>
4. Trump says Ukraine willing to negotiate, Russia 'ready for peace'. *Reuters*. March 5, 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/trump-halts-all-us-military-aid-ukraine-white-house-official-says-2025-03-04/>
5. US Views of Ukraine Aid, NATO and European Defense in 2025. *Pew Research Center*. February 14, 2025. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2025/02/14/americans-views-of-the-war-in-ukraine-continue-to-differ-by-party/>
6. Can Trump Persuade Putin to Make Peace in Ukraine? *Center for Strategic and International Studies (CSIS)*. January 28, 2025. URL: <https://www.csis.org/analysis/can-trump-persuade-putin-make-peace-ukraine>
7. Ukraine support after 3 years of war: Aid flows remain low but steady – Shift towards weapons procurement. *Kiel Institute for the World Economy*. February 14, 2025. URL: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/ukraine-support-after-3-years-of-war-aid-flows-remain-low-but-steady-shift-towards-weapons-procurement/>
8. Hundreds Dead: Inside the Trump Ukraine Fallout. *TIME*. March 7, 2025. URL: <https://time.com/7265679/satellites-front-failing-hundreds-dead-fallout-trump-ukraine-aid-pause/>

Король Дмитро

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ВПЛИВ «ДОВГОЇ ТЕЛЕГРАМИ» ДЖОРДЖА КЕННАНА НА СТАНОВЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ СТРИМУВАННЯ КОМУНІЗМУ

Ключові слова: стратегія стримування, США, СРСР.

Keywords: containment strategy, USA, USSR.

Стратегія стримування, сформульована Джорджем Кеннаном, стала наріжним каменем зовнішньої політики США у другій половині XX століття. Її поява була зумовлена низкою історичних, ідеологічних та політичних чинників. Основна мета цього дослідження – визначити ключові передумови, що призвели до виникнення цієї стратегії саме в такому вигляді. Водночас, оскільки тема є надзвичайно широкою та багатовимірною, розгляд сутності самої концепції стримування та її подальшої еволюції буде проведено у майбутніх дослідженнях.

Політика стримування комунізму була інноваційним підходом у міжнародних відносинах. Вона вплинула на конфігурацію світової системи безпеки та визначила характер відносин між США та СРСР. Розуміння її походження дає змогу краще оцінити механізми формування стратегічного мислення в умовах глобального протистояння.

22 лютого 1946 р. із посольства США в Москві до Вашингтона була відправлена секретна аналітична телеграма. Вона містила понад 5 000 слів і стала найдовшою в історії Держдепартаменту США, через що отримала свою назву. Цей документ був підготовлений у відповідь на запит Міністерства фінансів США щодо причин відмови СРСР від участі у створенні Міжнародного валют-

ного фонду та Світового банку. Оскільки посол був відсутній, відповідь на запит підготував Джордж Кеннан.

Головні тези «Довгої телеграми», які вказують на передумови виникнення стратегії стримування:

- «Почуття незахищеності». Кеннан зазначав: «Російська влада століттями відчувала глибоку невпевненість і підозру до зовнішнього світу, що зумовило її прагнення до ізоляції та контролю над сусідніми територіями» [2]. На думку Дж. Кеннана, це ідея з'являється через те, що російська влада розуміла свою слабкість і відсталість перед розвиненим Заходом. Однак замість прагнення докласти більше зусиль для власного розвитку переважав страх зовнішньої інтервенції. Тому головною метою було знищити суперника, уникаючи будь-яких умов та домовленостей.

- «Радянська влада не репрезентує настрої суспільства». Кеннан вважав, що «російський народ, за великим рахунком, доброзичливий до зовнішнього світу...» [2]. Тобто політичний курс СРСР викликаний діями лише владної верхівки. Це реалізовується за допомогою тотальної пропаганди, яка доносить на рідну потрібні наративи.

- Кеннан також зазначав, що головною причиною успіху марксизму на території Росії стало те саме почуття незахищеності, описане вище. Дипломат стверджував, що після встановлення більшовицького режиму ленінська інтерпретація марксистської теорії стала «стала фіговим листком їх моральної та інтелектуальної респектабельності» [2].

Тобто, ховаючись за догмами марксистської теорії, втілювалась агресія та імперіалізм радянської держави. Радянські лідери дотримувалися доктрини, яка зображала зовнішній світ як ворожий і загрозливий. Водночас він сприймався як приречений на неминучий занепад через внутрішні кризи, що нарастають, доки остаточно не зруйнується. Серед «кризових характеристик»:

- Джордж Кеннан зазначав, що люди, які займають найважливіші керівні посади в СРСР, «погано знають зовнішній світ і психологічно схильні до самогіпнозу» [2]. На його думку, росіяни не вірять в існування об'єктивної істини, а будь-які факти розглядають як інструмент досягнення власної мети.

- Нemoжливість іноземних урядів безпосередньо донести свою позицію до російського керівництва стала серйозною проблемою у відносинах із СРСР. Кеннан вважав, що дипломатичні повідомлення та пропозиції, які передавалися через посередників, спотворювалися та ставали об'єктом для інтриг і маніпуляцій. На його думку, це було одним із наслідків «неповаги росіян до об'єктивної істини» [2].

- Ідеологічне протистояння стало ключовим аспектом холодної війни. Обидві наддержави прагнули утвердити свою модель суспільного устрою – капіталізм чи комунізм – як домінуючу у світі. США використовували демократію, ринкову економіку та громадянські свободи як засіб залучення союзників, тоді як СРСР просував соціалістичну модель, засновану на плановій економіці, однопартійній системі та державному контролі. Баланс сил підтримувався через глобальні ідеологічні блоки, активну пропаганду та політику культурного впливу. Отже, стримування радянської експансії передбачало не лише військову й еко-

номічну перевагу, а й боротьбу за свідомість і цінності людей у різних частинах світу.

Саме ці положення стали основою для подальшої еволюції американської зовнішньої політики. Його концепція протистояння радянському впливу була розвинена у стратегічному документі NSC-68, підготовленому у квітні 1950 р. на замовлення Ради національної безпеки США [1].

Основні положення NSC-68 [1]:

- СРСР як головний суперник США. У документі стверджувалося, що Радянський Союз прагне до глобального домінування та становить довгострокову загрозу для західних демократій.

- Для забезпечення ефективного стримування СРСР документ закликав до значного розширення військового бюджету США та нарощування ядерного потенціалу.

- Підкреслювалася важливість об'єднання західних держав у спільній боротьбі проти комунізму, що згодом привело до посилення НАТО.

- NSC-68 наголошував на необхідності надання допомоги країнам, які могли стати жертвами комуністичної експансії, що вилилося в економічні програми підтримки.

- Акцент також робився на тому, що США мають не лише військово й економічно протидіяти СРСР, а й вести активну пропагандистську кампанію, що сприятиме розширенню впливу демократичних цінностей у світі.

Отже, передумови створення політики стримування Джорджа Кеннана були зумовлені комплексом історичних, ідеологічних та політичних чинників, що сформували міжнародну ситуацію після Другої світової війни.

Значну роль відіграла традиційна недовіра радянського керівництва до зовнішнього світу, що була посилена марксистсько-ленінською ідеологією та страхом перед капіталістичними країнами. Радянський Союз прагнув розширення своєї сфери впливу, використовуючи тоталітарні методи контролю та пропаганду. Водночас відсутність об'єктивного аналізу міжнародних відносин і схильність радянських лідерів до самогіпнозу створювали ризики непередбачуваних рішень.

Однак на особливу увагу заслуговує явище ядерного балансу сил. Адже конфронтація між США та СРСР у період холодної війни мала кардинально нову природу, оскільки ґрунтувалася не лише на зіткненні геополітичних інтересів, а й на глибокій ідеологічній протилежності двох суспільних систем. Якщо у традиційних міжнародних відносинах вестфальського типу конфлікти виникали передусім через баланс сил і боротьбу за вплив, то в умовах холодної війни будь-які інтереси держав розглядалися через ідеологічну призму.

Тому на основі цих аспектів Джордж Кеннан не ставив за мету для Сполучених Штатів ні пряму війну з СРСР, ні прагнення до пошуку форм мирного співіснування. З одного боку, світ був виснажений після жахливих подій Другої світової війни, та й СРСР не бажав вступати у прямий повномасштабний воєнний конфлікт зі США. З іншого боку, мирне співіснування можна побудувати лише на основі надійної комунікації та дотримання взятих на себе зобов'язань. Однак на основі аналізу Джорджа Кеннана можна зробити висновок, що СРСР

був недостатньо відповідальним актором міжнародних відносин у цьому контексті. Тому єдиним ефективним засобом для отримання перемоги над Радянським Союзом є дотримання політики стримування. Тобто спробувати систематично послаблювати опонента, уникаючи як тотальної війни, так і відкидаючи надії на мирне співіснування в майбутньому.

Описані у «Довгій телеграмі» ідеї Джорджа Кеннана та їх подальший розвиток у стратегічних документах США стали фундаментом американської зовнішньої політики в період холодної війни. Концепція стримування, сформульована на основі аналізу радянської ідеології, політики та специфіки управління, визначила основні підходи США у протидії СРСР.

Значення цієї стратегії полягало в розумінні радянської влади як агресивної та ізольованої системи, що спотворює реальність і прагне до світового домінування. Кеннан наголошував на необхідності комплексного підходу до стримування комуністичного впливу, що згодом було відображено в документі NSC-68. Його рекомендації стали основою для активної міжнародної політики США, яка включала військове посилення, економічну допомогу союзникам, формування стратегічних альянсів і ведення ідеологічної боротьби.

Джерела та література

1. A Report to the National Security Council by the Executive Secretary. *Office of the Historian*. URL: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1950v01/d85>
2. The Long Telegram, from George Kennan in Moscow to the Secretary of State, National Security Archive. *National Security Archive*. February 22, 1946. URL: <https://nsarchive.gwu.edu/document/21042-long-telegram-original>

Домбровська Вероніка

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ГЕОЕКОНОМІЧНЕ СУПЕРНИЦТВО США ТА КИТАЮ

Ключові слова: суперництво, торговельні війни, мито.

Keywords: rivalry, trade wars, tariffs.

Американсько-китайські відносини визначають як класичне суперництво великих держав за гегемонію у світі. Дві найбільші економіки світу ведуть не лише боротьбу за ринки збуту й технологічне лідерство, а й намагаються посилити свій вплив у міжнародних фінансових та виробничих сферах. Торговельні війни за останні десятиліття набули найяскравішого свого вираження і спричинили значні зміни у глобальній економічній динаміці.

Із березня 2018 р. адміністрація президента США Дональда Трампа почала запроваджувати мита на імпорт сталі та алюмінію на загальну суму понад 50 млрд доларів, аргументуючи це необхідністю захисту національної безпеки. У відповідь Китай ввів мита на американські товари, зокрема сільськогосподарську продукцію, автомобілі та морепродукти. Протягом 2018–2019 рр. обидві країни поступово розширювали списки товарів, що підпадали під мита, включно з електронікою, текстилем, хімічною продукцією та іншими категоріями. Ста-